

HYMNUS.

IRTA

KÖLCSEY FERENCZ.

Isten, áldd meg a magyart
 Jó kedvvel, bőséggel,
 Nyújts feléje védő kart,
 Ha küzd ellenséggel;
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhődte már e nép
 A múltat s jövődöt!

Öseinket felhozád
 Kárpát szent bérczére,
 Általad nyert szép hazát
 Bendegúznak vére;
 S merre zúgnak hajbai
 Tiszának, Dunának,
 Árpád hős magzatjai
 Felvirágoznak.

Értünk Kúnság mezein
 Ért kalászt lengettél,
 Tokaj szőlővesszein
 Nektárt csepegtettél.
 Zászlónk gyakran plántálád
 Vad török sánczára,
 S nyögte Mátyás bús hadát
 Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
 Gyúlt harag kebledben,
 S elsujtád villámidat
 Dörgő fellegedben:
 Most rabló mongol nyilát
 Zúgattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát
 Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
 Ozman vad népének
 Vert hadunk csonthalmain
 Győzedelmi ének!
 Hányszor támadt tenfiad
 Szép hazám, kebledre,
 S lettél magzatod miatt
 Magzatod hamvvedre;

Bújt az üldözött, s felé
 Kard nyúl barlangjában,
 Szerte nézett s nem lelé
 Honját a hazában,
 Bérczre hág és völgybe száll,
 Bú s kétség mellette,
 Vérözön lábainál,
 S lángtenger felette.

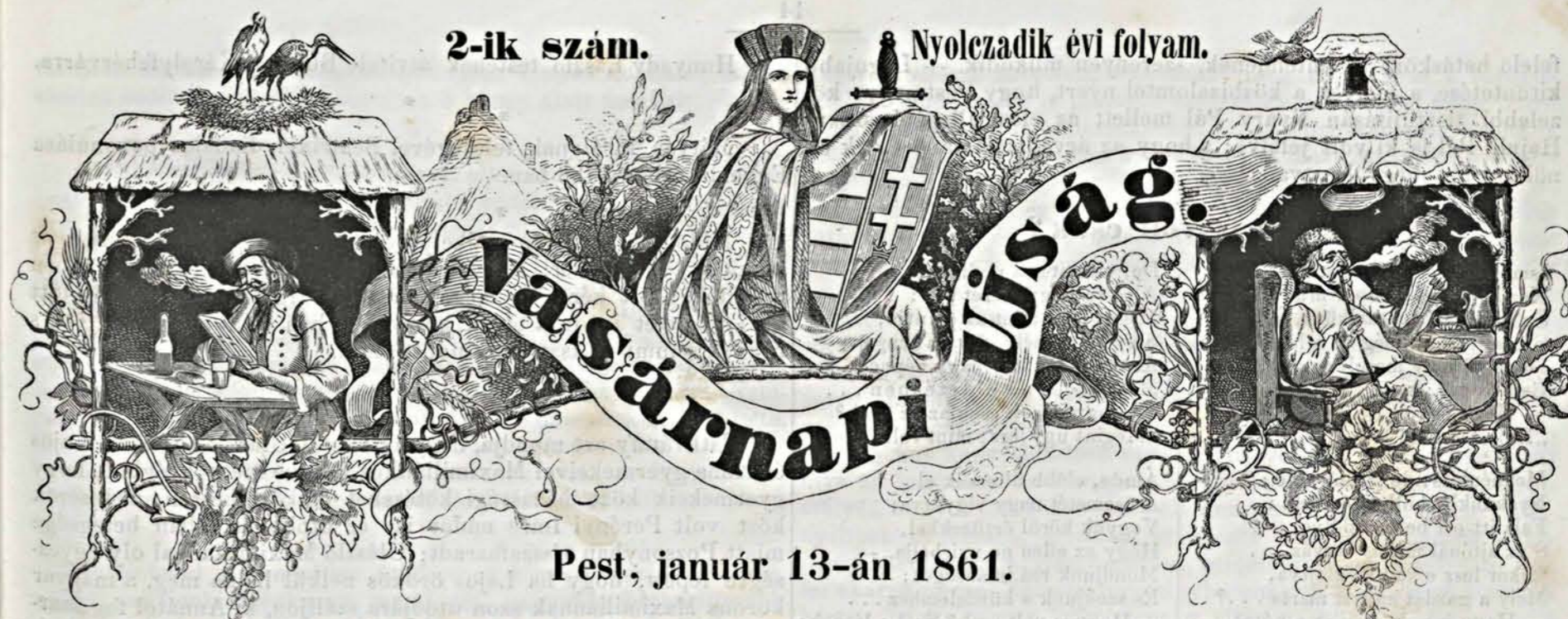
Vár állott: most köhalom;
 Kedv s öröm röpkedtek:
 Halálhörgés, siralom
 Zajlik már helyettek.
 S ah, szabadság nem virül
 A holtnak véréből,
 Kínzó rabság könnye hul
 Árvánk hő szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
 Kit vészek hányának,
 Nyújts feléje védő kart
 Tengerén kínjának.
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhődte már e nép
 A múltat s jövődöt!

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

Kiadó: Heckenast Gusztáv.

Pest, 1861. Nyomatott Landerer és Heckenastnál.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrtben 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedre 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Hajnik Pál.

A budapesti társaskörökben, a közélet százféle nyilvánulásában, a közintézetek, egyletek és társulatok termeiben alig van két év-tized óta ismertebb, népszerűbb férfi, mint Hajnik Pál. Élénk tevékenységének, fáradhatlan éber szellemének s becsülettel párosult ügyességének bizonyítványait találjuk mindenütt. A sors úgy akarta, hogy neve a múlt évtized nagy napjaiban, a politika terén is az első sorában említették, — ott volt ő azok között, kik sokáig ették „a száműzetés keserű kenyereit.” Nehány év óta ismét itthon van, s ott látjuk munkás szellemét ismét, honnan az idő vaskarja lezorította Életének főbb adatait röviden összefogva nyújtjuk olvasóinknak.

Hajnik Pál született Vácson 1808-ban középsorsu, köztisztviselőben álló szüléktől. Iskolái végeztével Pesten az ügyvédi pályának szentelvén magát, e téren szorgalma s tevékenysége által dicséretesen és haszonnal működött. — Az iránta nyilatkozott közbizalom bizonyossága, hogy a Nemzeti Kaszinónak 9 éven át szakadatlanul egyik igazgatója volt. A megyei téren sem maradt ismeretlen: 1845-ben Nyáry Pálnak alispánna, 1847-ben Kossuth Lajosnak Pestmegye részéről országgyűlési követé lett megválasztásánál egyike volt a főtényezőknék.

A martiusi napok 1848-ban a tett mezején találják őt. Az ekkor Budapest városa részéről Pozsonyba az országgyűlés színe elé, nemkülönb a főherceg nádorhoz felküldött nagy számú küldöttségnek ő vala szónoka.

Az első felelős magyar miniszterium megalakulván, Hajnik Pál csakhamar a belügynél miniszteri tanácsossá, később rendőri osztályfőnökké nevezetett. Az e téren — kivált ama válságos időkben — annyiszor kifejtett hazafiúi buzgósa, erélyes, de egy-

szersmind humanus bánásmódja, bátor elszántsága s bámulatos tevékenysége által Budapest lakóinak s honfitársainak becsülését nagy mértékben kiérdemelte.

Mint a váci kerület képviselője, a képviselőházat ő is követte Debreczenbe, honnan 1849-ki ápril végével mint kormánybiztos, és ezután csakhamar mint országos rendőrfőnök Pestre küldetvén, az akkori nehéz időkben s kivált Pest bombáztatása, Budavárának bevételekor tett ép oly erélyes, mint eszéyes intézkedései által a közügy körül közelismerést vívott ki.

Mint rendőrfőnök ritka népszerűsége tudott szert tenni.

A világi katastropha után Törökországba, innen Párisba menekült, időközben beutazván Görögországot. — 1851-ben Kossuth

Lajossal Londonban találkozáván, annak társaságában Északamerikába utazott, hol vele, mint az Egyesült-Államok vendégével, 18 államot bejárván, 1852-ik év végével dús tapasztalásokkal, legmagasztosb emlékekkel telt kebellel visszatért Európába.

Ez időtől fogva Hajnik Pál Párisban telepedett le családjával együtt, hol mint egy bordeaux-i és champagne-i nagy borkereskedő-ház ügynöke működött.

1855-ben a párisi nagy kiállításnál a new-yorki híres Goodyear háznak levén képviselője, e minőségben azon szerencsében részesült, hogy a francziák császáranak és a császárnének felügyelete alatt levő s közügyelmet ébresztett kantsuk-kiállítás ágában vezetőül és tolmácsul szolgált.

1858-ban 9 évi távollét után amnesztia mellett hazájába visszatért és csakhamar a trieszti általános biztosító-társaság pesti főügynökségénél az egyik igazgatói állást nyerte el, hol jelenleg s addig, míg az újabb kifejlődő viszonyok egy, geniusának inkább meg-

HAJNIK PÁL.

felelő hatáskört teremtendek, szerényen működik. — Legujabb kitérítése, a melyet a közbizalomtól nyert, hogy Pestmegye közelebbi tisztújításán Nyáry Pál mellett az első alispáni székre Hajnik Pál is ki volt jelelve; s hogy az árvabizottmány egyik elnökévé lön megválasztva.

Hogy is volt csak?

Ismét — ismét lábra kapunk,
Kezdünk járni, habár mászva;
Szük ugyan még telünk, kapunk,
S nem értünk még be a házba. —
De, a tűzhely mosolyog már,
És hívogat: hogy csak menjünk...
— Hogy is volt csak az a zsoldár?
„Erős vár a mi Istenünk!”

Mennék is, de félünk tőle:
Nyakunkba hull az ősi ház:
Fala itt-ott be van dőlve; —
S az ajtónál farkas vigyáz...
Mikor lesz e vad megfojtva,
Mely a gazdát annyit marta...?
— Hogy is volt csak az a nótá?
„Rég veri már a magyart a...”

Hogy ki veri, minék mondjam?
Tudja azt már minden ember:
A oszárdban és templomban
Arról szólnak: ki minket ver;
Ezt susogják az emlékek,
Miket a vész el nem sodort...
— Hogy is volt csak az az ének?
„Hogy itt hajdan szebb élet volt!”

De, visszatér a mult ujra,
A jó fája gyökeret ver:
Magas lesz, mint az ég utja,
S gyökere mély, mint a tenger. —
Arnyékat ad egy nagy népnek,
Mely hiszen a küldetésben...
— Hogy is volt csak az az ének?
„Megint ugy lesz, mint volt régen!”

Ámde, előbb ültessük el
A csemétét nagy vigyázva;
Vegyük körül őrtüzekkel,
Hogy az ellen ne nyirbálja. —
Mondjunk reá imádságot;
És szokjunk a küzelemhez...
— Hogy is volt csak a lánok?
„Magyarország nem volt, de lesz!”

Magyarország, Magyarország,
Fájdalomnak szent tanya!
Rosz emberek mindig szolták:
S most a világ bámul rája. —
Te léssz ismét a mi nagy fánk,
Melyet őrzünk hiven, szentül...
Hogy is volt csak a miatyánk?
„Hazádnak rendületlenül...”

Ne csak szóban, ne csak dalban;
Ne fáradjunk ki a tettben...
Imádkozunk sokszor, gyakran,
Hogy az Isten legyen jelen...
... Majd eljön a lomb-fakadás; —
Oh, az ég el ne hervassza!
— Hogy is volt csak a riadás?
„Talpra magyar, hi a haza!” Szász Gerő.

Pontok Magyarország multjából.

(Emlékeztetőül költőinknek, művészeinknek.)

(Folytatás.)

A rigómezei szerencsétlen ütközet után Hunyady János futás közben törökök fogságába esett, de ebből könnyen kiszabadult, mert a mint a két török az arany keresztet Hunyady nyakában észrevette, s annak bírása felett összeveszett, Hunyady ezalkalmat felhasználva, egyik töröknek kardját kiragadja s azt megöli, a másik török ezt látván, elszaladt.

Cillej Ulrik Hunyady Jánost elveszteni igyekező, azon ürügy alatt, hogy a király ohajtana vele beszélni, Bécsbe hivatja, gondolván, hogy az utban lesből Hunyadyt legkönnyebben elejtheti. Hunyady a tisztá szándék felett kételkedvén, menedéklevelet kér, melyet, midőn megígértek, Bécs felé indult. Midőn az ország határai felé járna, Ulrik egy Lamberger nevű embert eléje küld, s azt izeni Hunyadynak, hogy siessen, mert a király maga is személyesen eléje lovalog, a menedéklevél is ott van Ulriknál, ki a király kísérei közt van stb. Ment tehát Hunyady Ausztriába egy jó darabig, de miután látta, hogy senkisé jó eléje, gyanújában jobban megerősödve, megállapodik, kevés idő múlva oda érkezik Ulrik, s azt mondja Hunyadynak: hogy üljön hamar lóra, s menjen vele, mert a király már nem messze, s a menedéklevél is nála van. A csejt Hunyady már most világosan látván, Lambergerhez fordul, s azt mondja: „Barátom, ugy-e hazudtál?” Ezután Cillejhez fordul: „Magad estél te, gonosz, a verembe, melyet nekem ástál, ime kezembem vagy, megölhetnélek, ha királyomhoz való szeretetem s tiszteltem kezemet vissza nem tartóztatná; most menj el, többé szemem elé ne kerülj, mert többször élve el nem bocsátalak.”

Cillej Ulrik megöletése Belgrádban.

Hunyady László testének átvitele Budáról Károlyfehérvárra.

Mátyás királynak, feleségével Beatrixel diadalos bevonulása Eggenburgban 1486-ban.

Midőn Mátyás Németujhelyt ostromolván, a táborba érkezett hozzá a török követ; Mátyás odavitte, hol a nyilak legsűrűbben repültek, s ott kérdezte meg követsége tárgyát, s ugyanott adott neki feleletet is, de a török követ féltében mindent elfelejtett, s urának semmi választ nem tudott vinni.

Isthvánffy azt mondja, hogy midőn II. Ulászló 1515-ben Lajos és Anna gyermekeivel Maximiliánhoz Bécsbe ment avégből, hogy gyermekeik közt házassági kötések eszközölhessen, a kísérek közt volt Perényi Imre nádor is; ez utóbbi azonban betegsége miatt Pozsonyban visszamaradt; Ulászló Maximiliánnal oly egyezsége lépett, hogy ha Lajos örökös nélkül halna meg, a magyar korona Maximiliánnak azon utódjára szálljon, ki Annától fog származni stb. Midőn ezen egyezséget Perényi Pozsonyban meghalotta, lábfejéért nem járhatván, szekérbe ült, s Pozsony utcáin magát fel s alá hordoztatván, ezen egyezségnek, mint az ország szabad választását veszélyeztetőnek, hivatalos állásánál fogva elmentmondott.

1493-ban horvát- és tótországi bán Derencsényi Imre volt, ekkor történt, hogy Jakub basa 10 ezer lovassággal Karnioliaába prédálni berontott. Midőn már foglyokkal s prédával rakottan visszatérve, Modrus környékén pihenni letelepedett, Imre bán a vesélyt tartományáról elhárítandó, Frangepán Bernát, János és Miklóssal egyesülten egy kis sereget, mely nagyrészt gyalogságból állott, összevonván, a basa ellen indult. Jakub igen kérte Imrét, hogy miután ő nem az Imre gondviselésére bízott tartományban prédált, engedné őt sértetlenül elmenni stb. Imre hajlandó lett volna e kérésre reáállani, mert látta előre, hogy gyűlevésnépével, főleg lovasság hiányában, a törököknél sokkal gyengébb, s ütközés esetében a vereséget bizonyosnak hitte, azért is a haditanácsban azt javasolta, hogy huzódjanak Modrusvár alá, hova, ha veszedelem érne őket, bevonulhatnak. Frangepán Bernát ezen okos tanácsnak ellenezéggel, s azzal fenyegetőzött, hogy ha Imre a törököt e sok prédálást szabadon elmenni engedi, ő Imrét a király előtt mint kötelességét mulasztót bevádolandja. A többi hadnagyk is kérték Imrét, hogy bízzék vitézségükben, s a törököt támadja meg. Imre ezeken felháborodván, viszonzá, hogy a miket ő mondott, korántsem a maga, hanem a kezére bízott népség megmentése tekintetéből mondá, ámde ha oly nagy kedvük van az ütközéshez, próbáljanak szerencsét, ő kötelességét majd teljesíteni fogja s hiszi, hogy félnékséggel őt senki sem fogja vádolhatni. Míg a magyarok ilyenképen vitatkoztak, hírtl hozták, hogy a törökök hadirendben támadólag közelednek. Imre rendbeszedvén népét, a törökökkel összecsap, sokáig kétes eredménnyel folyt a csata, míg Jakub basa új pihent csapatokat küldvén a harcztérre, fáradt népébe új bátorságot önt. Imre ezt látva, fénhangon szólítja meg Frangepán Bernátot, hogy ki a harcztér javalója volt, most mutassa meg, hogy győzedelmet is tud szerezni. Bernát mindaddig keményen is harcolt, míg öcsese János el nem esett, ezt látva, népei megfélemlettek, s Bernáttal együtt futásnak indultak. Eleget tartóztatta őket Imre, de haszontalan. Látván a bán a végvesélyt, a tartalék-lovasságot maga mellé vevén, a legsűrűbb ellenség sorai közé rohan, s köztük nagy vérontást eszközöl, mindaddig, míg lova agyonszurkálva alatta összerogyik, ő gyalog is keményen harcrol, harc közben kardja markolatából kitörök, s a fegyvertelent, és sok sebtől lankadatt a törökök körülveszik, s élve elfogják. Imrének testvére és egyetlen fia, kik a harcban szintén jelen voltak, látva Imre veszedelmét, szabadtására sietnek, de a törökök által körbefogatva, mindketten Imre szemeláttára elesnek, Imrét hátrakötözött kezekkel Frangepán Miklós s egyéb előkelő foglyokkal a basa elé vezetik, ki is azzal keserítette Imre szomorú sorsát, hogy vacsorakor az ő elesett fiának fejét Imre elé az asztalra tétette. Midőn Konstantinápolyba Bajazet császár elé vitték Imrét, azelőtt is mór, haragos ábrázatot mutatott, Bajazet azonban türelhető fogságban

tartotta, hol azonban bujában, némelyek szerint döghalál, mások szerint pedig méreg következtében 3 hónap alatt meghalt.

1521-ben Szolimán török császár ellen Belgrádot Oláh Balázs, Both János, és Morgai János hősiesséssel védelmezték, a 40 napi ostrom alatt semmit, ami egy jó katona kötelessége, el nem mulasztottak, a várból levő rácz katonák azonban pártot ütven, a várat a fentemlített kapitányok akaratja ellen feladták, a török császár az összes várörizetet lekonzoltatta, életben csak Oláh Balázst és Both Jánost hagyta, s fogságra magával elvitte. A basák egykor e két fogoly-várnagyot magukhoz vacsorára hívták, s midőn már a bortól felhevültek, készakarva gyalázták a basák a magyarokat. Nemzetének ilyen kisebbitésén felháborodván Balázs, nekik azt felelte, hogy ha neki 20 ezer magyar katonája lett volna, magát Szolimánt is elfogta volna. Ezt a basák a császárnak vádként bemondván, Szolimán mind Balázst, mind társát Both Jánost megölette.

A mohácsi szerencsétlen ütközetnek híre az országban elterjedvén, mindenki igyekezett személyét, vagyonát bátorságosabb helyen biztosítani. A Visegrád közelében lakó Remete Sz. Pál szerzetesei (Isthvánffy szerint: Monachi Eremitae e Collegio Nostro) több földmivelő néppel a minden örízet nélkül levő Visegrádba menekültek, azt élelemmel rövid időre ellátták. A törökök Buda alá jöven, az egész környéken szerte barangolván, mindent felprédáltak, megkeresték Visegrádot is, melyet azonban a barátok a földnéppel egyetemben hősiesséssel megvédték s megtartottak.

II. Lajos holttestének felkeresése, feltalálása, a törökök elmentetele, 4—5 héttel később az ütközet után, megható kép lehetne.

Ferdinánd elfoglalván Budát, annak őrzését Nádasdy Tamásra bízta, melléje adván Pesserer Kristóf és Traubinger János vezérelte alatt két csapat német katonaságot is. Zápolya, Ferdinánd ellen Szolimán török császárt híván segítségül, 1529-ben a törökök Buda alatt megjelennek, s azt ostrom alá veszik. Egypár roham visszaverése után a német katonák megfélemlettek, s miután a törökök nekik sértetlen elvonulást ígértek, a vár feladását elhatározták. Nádasdy minden módon igyekezett őket e gyalázatos tett fogyanosításáról lebeszélni, s midőn keményebb szavakkal is fenyegetné őket, a németek Nádasdyra rohantak, megfogták, megkötték, s egy erős boltozatu szobába bezárták, s a várat feladták. A törökök a várba bemenvén, a német katonákat lefegyverzik, s a szent János templomának udvarába berekesztik azon biztatással, hogy a menedék-levelet ott várják be. Később kivették őket a város alatti mezőre, s egy-két ifju kivételével mind lekonzolták. Tamást fogsága helyén feltalálván, Ibrahim fővezér elé vezették, ki is Nádasdyt azért, hogy magyar létére nem Zápolya pártján áll, lekorholta, s átadta a jancsároknak, hogy őt a Pest alatt táborozó Zápolyához vigyék, alattomos utasítás szerint pedig, hogy Tamást a Dunába fojtsák. Tamás, midőn már a Duna partjához jutottak, gyanítva a törökök szándékát, megpillant a Duna szélén egy üres csónakot, őrizőt szíjjel taszítja, s a csónakba ugrik, a törökök megragadták ugyan mentét, de Tamás azt magáról hirtelen levetve, a csónakot a parttól eltaszítja, s minden evezőszerszám nélkül nagy sokára a pesti partra vergődik, s egyenesen a Zápolya sátorába menvén, annak lábához borul, kegyelmet kér, és nyer is.

Bodó Ferencz, Zápolya János hű, de szerencsétlen vezére, az Eger mellett történt ütközetben a Ferdinánd népe által elfogatván, Esztergomba, hol Ferdinánd táborozott, küldetett. Midőn Gyöngyöstre érkeztek, éjente, midőn a kísérek (kikkel Ferencz együtt vacsorált s borozott) mélyen aludtak, Bodót szolgálai egy török lóra felültek s elszöktetik, Bodó Gyöngyöstől mintegy két mérföld távolságra haladván, egy szegény embernél meghalt, de reggelre kelve szökését szegyenelvén, Gyöngyöstre fogságába önként vissza tért, s életét, miután Zápolya pártjától elnem téríthetett, a német-ujhelyi tömlőcszben végezte.

Turi György, bajnok tetteinek elismerésül már aransar-

kantus vitézé üttetvén, nem szünet meg továbbá is a törökök félelme lenni, azért is mindent elkövettek a törökök, hogy Turit elfoghassák vagy elejthessék. 1571-ben Turi kanizsai kapitány volt, midőn a szigeti, pécsi s más törökök Kanizsa tájára prédálni mentek, s gyanítván, hogy Turi velök meg fog ütközni, erdőben, völgyekben népeik egy részét lesbe állították. Turi a földnépek futásából, s az ég felé emelkedő füstből a törökök pusztítását megtudván, kevés népével azok ellen indul. Midőn már több török csapatot szíjjel vert volna, Kis-Komárom körül ismét egy török csapatra bukkant. Turi igen kevesed magával (mert már gyalogsága az egész napi járkálás-, csatázásban elfáradván, elmaradott) ezen török csapatot is megtámadja, s már majdnem futásnak kényseríti, midőn a közel erdőből majd 600 lovas török előtör, s Turit népestül együtt bekeríti; Turi népe vagy elhullott vagy elszaladt; a csata két hegy közt lévő ingoványos völgyben történvén, Turi lova az ingoványban lesüllyed, s orra bukik. Turi, látván végvesélyét, hogy a törökök kezébe élve ne jusson, s halálos sebet könnyebben kaphasson, ércsisakját fejeéről ledobja, s gyalog is kemény harcra indit. Harcz közben, midőn épen egy gazdátlan lóra fel akarna ugrani, lába az ingoványba elmerül s elesik. A törökök kérték Turit, hogy a lehetetlenség ellen ne küzdjön, hanem adja meg magát; Turi estéből fölkelve, a törököknek karddal válaszol, míg végre számtalan sebtől gyengítve, egy harci szekercze csapása alatt összerogy s meghal. A törökök Turi fejét levágván, Konstantinápolyba küldötték.

Lippa ostroma után Kasztald (Castaldo) és Martinuzzi György Erdélybe visszatértek, népeiket téli szállásra szétküldve, maguk Alvinczre érkeztek, hol is György, Kasztald részére a kastély legszebb részét jelelte ki, maga pedig a déli részben választott nyugvóhelyet. Martinuzzi testőreit is szétbocsátotta, sőt azon keveseknek is, kik vele maradtak, azon rendeletet adta; hogy még éjjel induljanak el a társzekerekkel Székely-Vásárhely felé, hova országgyűlés végett másnap indulni maga is készült. Kasztald ezen kedvező alkalmat felhasználni akarván, György kivégzetését elhatározza, e végre magához hivatja Pallavicino Sforzia nevű olaszt, s ezt szólítja fel, hogy a barát kivégzését vállalja magára. Pallavicino az ajánlatot azon feltétel mellett, ha Antal, a Kasztald iródeákja, neki segítségére lesz, elvállalta. Hajnalban Pallavicino Antallal s még más 8 olasz és spanyollal György szállására mentek. Antal egy levéllel a György szobájába az inas által bekéredzik, oly szín alatt, hogy azon, Ferdinándhoz szóló levélnek ő is írta alá a maga nevét. Mivel Antal György előtt igen ismert személy volt, noha még György reggeli imádságát el sem végezte, bebocsátotta. Midőn a levelet végig olvasta, s az asztalra előre hajolva, nevét aláírni akarná, Antal hátulról György nyakát hegyes törrel kétszer keresztülzurta. György feljajdulására a künnlevő Pallavicino társaival a szobába rohan, György apródján Vas Ferenczen 7 sebet ejtenek, s Györgyöt megölik; midőn György vérében a földön fetrengene, Antal még mellen keresztül is lötte.

Számos példát mutat történetünk a hazáért, királyért, és országosan érdemesült főembereinkért történt önkényes életfeláldozásokban is. Mellőzöm itt a már megénekelte, lefestett azon esetet, midőn az oláhok támadásából Róbert Károly élete megmentetik, ugyszintén az Európaszerte ismert és magasztalt Zrinyi Miklós elcsélt Szigetvárnál. De felemlíthetők még ezekhez hasonlókul:

Kemény Simon, midőn a szent-imrei ütközetnél 1442-ben Hunyady Jánossal ruhát cserél. Simont a törökök megölik, de Hunyady életben marad s győz.

1463. és 64-ik év közti télen Hunyady Mátyás ostrommal bevévén Jajcza várát, koronázás végett Budára visszatért, a törökök az ő távollétét felhasználandók, Jajczát viszont ostrom alá veszik, oly erélyvel, hogy néhány török a falra feljutván, ott a török zászlót feltűzi. Bonfin szerint ezt egy magyar katona észrevéven, a törökkel harcra száll, s nem bírván vele, a zászlós törököt derékon kapja, s vele együtt a mélységbe ugrik. Ezt, mint mondám, Bonfin, mint korabeli író mondja, de a hős nevét nem jegyezte fel. Mások szerint ezen hőstettet Belgrád ostrománál Dugovics Titusz követte volna el. — Történhetett mind a két várnál is. (Folytatás köv.)

A pesti békeintézők buzogánya.

Nem régiben közlötték lapjaink hossza névsorát azon békeintézőknek, kiket Pest város különböző részeiben a közbizalom, a rend és csend óreil megválasztott. E konstableri intézmény nálunk még új s az idő fogja meghonosítani. Azért nem lesz czélszerűtlen, ha e tárgy magyarázatához egy pár szóval mi is járulunk, különösen most, midőn annak életbelépését s a magyar konstableri jelvények, ama kis buzogányok kiosztását jelenthetjük.

A békeintéző tiszte az angol közéletből szivárgott át hozzánk; bővebb megértésére szolgáljon e kis magyarázat. A békeintézőt angol nyelven így nevezik: *constable* (olvassd: konsztébl), németesítve *konstabler*. E szó eredete a régi latin *constabularius* szótól származik, a mi annyit jelent mint: sátortartás, kaszárnyatárs, lakótárs. Régenten így neveztek általában minden katonát, később csak a tüzérek, kiket, minthogy sok tanúlással járt a mesterségök, a béke után haza nem eresztettek, hanem együtt tartották őket tovább is a kaszárnyákban. Ezek azon időben valódi czéhet képeztek s felszabadító leveleket kaptak. Hanem ezek régi dolgok s csakugy mellékesen érintjük. Hadihajókon most is *constablenek* nevezik a löpor, lökészet és lövegek felügyelőjét, kinek az ágyutöltő és elsütő tüzérmatrózok vannak alárendelve.

Azon *konstabler* vagyis *békeintéző*, kinek tiszteréről itt emlékezünk, Anglia közéletében régi időktől fogva fennálló szabad intézmény. A *konstabler* ott a végrehajtó hatalom egyik alsóbb rendű tiszte, ki a polgárok szabad választása útján jut e tisztségre, hogy ezeknek akaratából a közrend és csend háborgatását előadandó alkalommal meggátolja. Nem előjáró ugyan, de nem is törvényszolga, hanem a kettő között helyet foglaló közhivatalnok. A konstabler a békebíró rendeletei szerint jár el, s jogában áll, a rend háborgatóit meginteni, vagy ha kell, elfogatni. Tisztségük jelvénye Angliában kétféle pálca, melylyel ha valakit érintnek, annak ellenszegülnie tilos s Angliában, hol az önalkotta törvényeket s intézményeket tisztelik, ily ellenszegülésre ritkán is akad példa. Mint mondtuk, kétféle konstableri pálca van Angliában; az egyik 3-4 lábnyi hosszú fából készült bot, melynek felső végén a királyi czimer látható; a másik egy 4 hüvelyki kis rézpálca, melyet zsebében hordozhat gazdája. A konstableri méltóság egy évig tart, a midőn a község tagjai által új választás történik; dijazásról természetesen szó sincs — elég jutalom itt a nyilatkozó közbizalom. Egyébiránt Angliában a konstableri szolgálat eléggé terhes s gyakran megtörténik, hogy a gazdagabbak megváltják e hivatalát, pénzért mást fogadnak helyökbe, de azért ennek eljárásáért ők, a választottak, marad-

nak felelősek. Némely osztály ki van véve a konstableri szolgálat alól, ilyenek: a papok, orvosok, ügyvédek stb., Londonban 2-300 konstabler van.

Ide mellékeltem rajzunk hü képét mutatja azon konstableri buzogánynak, melyet, tisztségök jelvényei gyanánt, pesti békeintézőink fognak viselni. A rajz egész természetes nagyságban mutatja be a csinos buzogányt s így minden olvasónk maga számíthatja ki annak hosszúságát. A mű igen tetszetős alaku; gombja fényes ércvegyületből készült, nyele feketére fényezett fából, melynek mindkét oldalán egy-egy lemez van, egyike Magyarország, másika Pest város czimerével. Az 1848. évszám is látható rajta. A buzogány készítője Vandrak Soma jóhírű pesti bronzművészünk; egy darab ára 3 ft. Nem lehet tagadni, hogy a mű igen csinos, de ugyán szik, sétabotnak rövid lesz, zsebben hordani pedig talán mégis kissé kényelmetlen. Azonban a gyakorlat fogja ezt elhatározni — részünkről kívánjuk, hogy ez apró buzogányoknak mindenkor ohajtott sikere legyen s velök se visszaélés ne történjék, de a szükséges tiszteletben is részesüljenek.

Gérard Gyula, a híres oroszán-vadász.

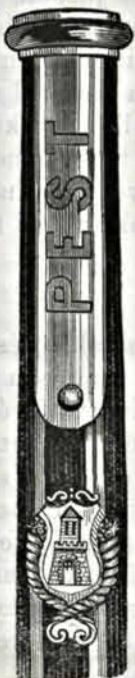
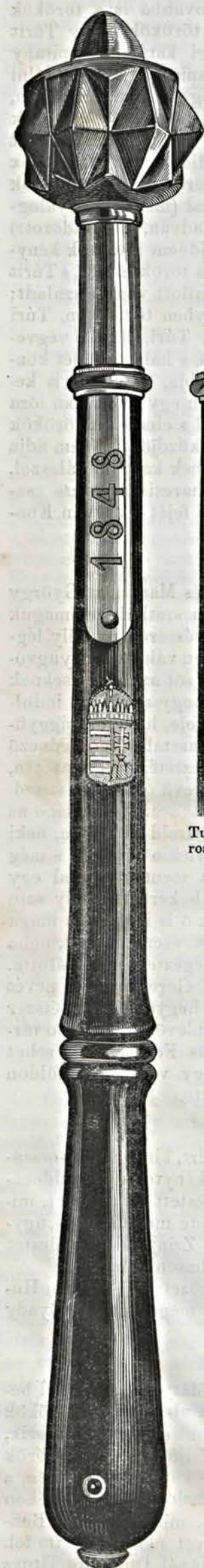
Eddig Anglia fiai követelték a világtól, hogy őket ismerje el a legjobb vadászoknak. E dicsőségöktől, ugyán szik, megfosztá őket egy francziának hirneve, ki az újabb időben Algirban tűnt fel, s ki nem más, mint a híres oroszán-vadász: Gérard Gyula, kiről e lapokban is gyakrabban volt már szó. Meglehet, hogy hírének megalapítására sokat tett már azon körülmény is, hogy franczia, s hogy a francziák, nemzetük ez újabb büszkeségét, talán igen is erős önézettel mutatták be a világnak, — mit az angolok azon állítással szeretnek lerontani, hogy a vadak között nem a legveszedelmesebb az oroszán, — de bár miként legyen, annyi igaz, hogy Gérard a vadászok díszes osztályában, nevezetes tünemény. Kitünően jól és biztosan lő. Különböztet az azt mondják róla, hogy igen nagy emberbarát, jó keresztény, s ő maga magát, mint jámbor istenfélő ember, a gondviselés küldöttjének mondja, kinek rendeltetése, azon néptörzseket, melyek az állatok királyával megmérkőzni gyengék, e vad megtámadásai ellen megvédeni. — Szenvedélyes vadász, s türelmetlenül várja, hogy kedvenc vadával, szembe állhasson, minden új alkalom, daczára az új veszélyeknek, új ingerral van reá.

Számos harcaiból egy esetet beszél maga ekképen: „Mintán egy téli éjszakán, több órán át térdig érő hóban álltam leshelyemen, egyszerre egy irtóztató nagy oroszánt pillanték meg, mely észrevétlenül közeledett felem, s csak néhány lépésnyire volt tőlem. Daczára a kemény hidegnek, a halálverejték tört ki rajtam, s közel voltam az elszédüléshez. De megszoktam, hogy ily pillanatokban ne bizzam saját erőmben. Felemelém az égbe szememet, s azon tiszta öntudatomban, hogy nem kegyetlenkedésből, nem dics. nem nyereségvágyból, nem vadászai szeszélyből, harczolok az állatok királyával, Istent hívám segítségül. S azonnal nyugodtan vert üterem, karomat keménynek és biztosnak érezém, mintha aczélból lett volna, s e pillanatban az oroszán halva ragyott lábaimhoz.“ — Másik kitünő tulajdonsága: szerény-sége, s a mi a vadászoknál oly ritka, kalandjait nem nagyítja, s nem dicsékszik velök. — Napoleon császár rendelete, nem rég Franciaországban, nagy nemzeti czéllövés volt, melyen Gérard is megjelent, s az első díj nyéré, s így mint lövész, első tekintélynek ismertettet el.

Jelenleg Gérard 43 éves. Már gyermekkorában, legkedvesebb foglalkozása a fegyver volt, melylyel az atyai ház körül a verebeket, s különösen a verebekre leskelődő macskákat lövöldözé. Mint gyermek, gyenge alkataú, s félénk természetű volt, de azon vágyat érzé mindig magában, hogy erős és bátor férfi, s a gyengébbek védője lehessen. 16 éves korában kitünően vívott, s a birkozásban párja nem volt környékén. Történt egyszer, hogy egy ünneplő alkalmával, egy férfi egy nő gombán bántalmazott. A számos néző közül senki sem mert a nő segítségére menni. Gérard hirtelen

Gérard Gyula, a híres oroszán-vadász.

Tuloldal a városi czimerrel.

Pesti békeintézők buzogánya.

előgrik a sokaságból, s a bántalmazó férfinak kemény hangon parancsolja, hogy a nő ne bántsa, mert különben ő veri őt földre. A bántalmazó nem szűnt meg a nőt ütni, mire Gérard, öklének egy ütésével, a pimaszt földre teremté. A nép tapsolt, s a bántott nő alkalmat talált megmenekedni.

Ily természetű ember, a hadseregnél találhatott legjobb működési tért, s azért, az algiri hadsereg bennszülött arab lovasai, a spahik közé állott. Az 1842 és 1846. hadjáratban vitézsége kitűnt. Egy időben Guelmában állomásozott, s ott hallá, hogy egy vén oroszán lejtött a hegyekről, a lakosok nyájaiban kegyetlenül pusztit, s az egész vidéket félelemmel teszi. Gérard erre elhatározá az oroszánt felkeresni, s elszántan vele megmérkőzni. Utána járt a vadnak, szerencsésen lelővé, s úgy érzé, hogy számára új pálya nyílt meg, melyen eddig nagy szerencsével működött, mert száznál több oroszánt ejtett már el.

Az arabok háláját és barátságát a legnagyobb mértékben bírja, kiktől tetteit semmi jutalmat nem fogad el, mert erősen hiszi, hogy a gondviselésétől van pályája kijelölve, melyen a gyengéket és tehetetleneket védje. A franczia becsületrend keresztjén, s egy pár jeles fegyveren kívül, miket az osztrák császár, a párisi gróf, s más nagyok ajándékoztak neki, más jutalma nem volt, — s anyagi körülményei sem valami fényesek, s minden jövedelme egy spahihadnagy szerény évdija. Külséjére nézve szikár; modora nyájas és finom.

A megyeház Pesten.

Mig a német-szláv tartományokban, a burokratia ezen ősi fészkeiben, a kerületi és járási politikai hivatalok legtöbbszörre ki-

zott? Annyi bizonyos, hogy ezen embereknek már csak önérdékük folytán is, mindig attól kellett rettegni, hogy egykor változván az idők, a nemzet ősi elidegeníthetlen jogait visszanyerheti, s ők dicsőségtelenül kénytelenek lesznek helyet engedni a megyei hatalom igazi örökösének.

Pestmegye három utcára szolgáló nagyszerű saját házzal bír, mely építészeti alakját tekintve, szintén három külön korszakból veszi eredetét. A legrégebbi rész a *vármegyeház-utca* közepét elfoglaló osztály, azután következik, az *ujvilág-utczára* szögellő homlokzat; végre a *gránátos-utca* belső végén pompázó, s hat korinthi oszloppal ékesített palota, melyet jelen rajzunk tüntet elénk. Legközelebbi számunk egyikében a megyeház tanácskozó termének rajzát, s a belső elrendezés leírását hozandjuk.

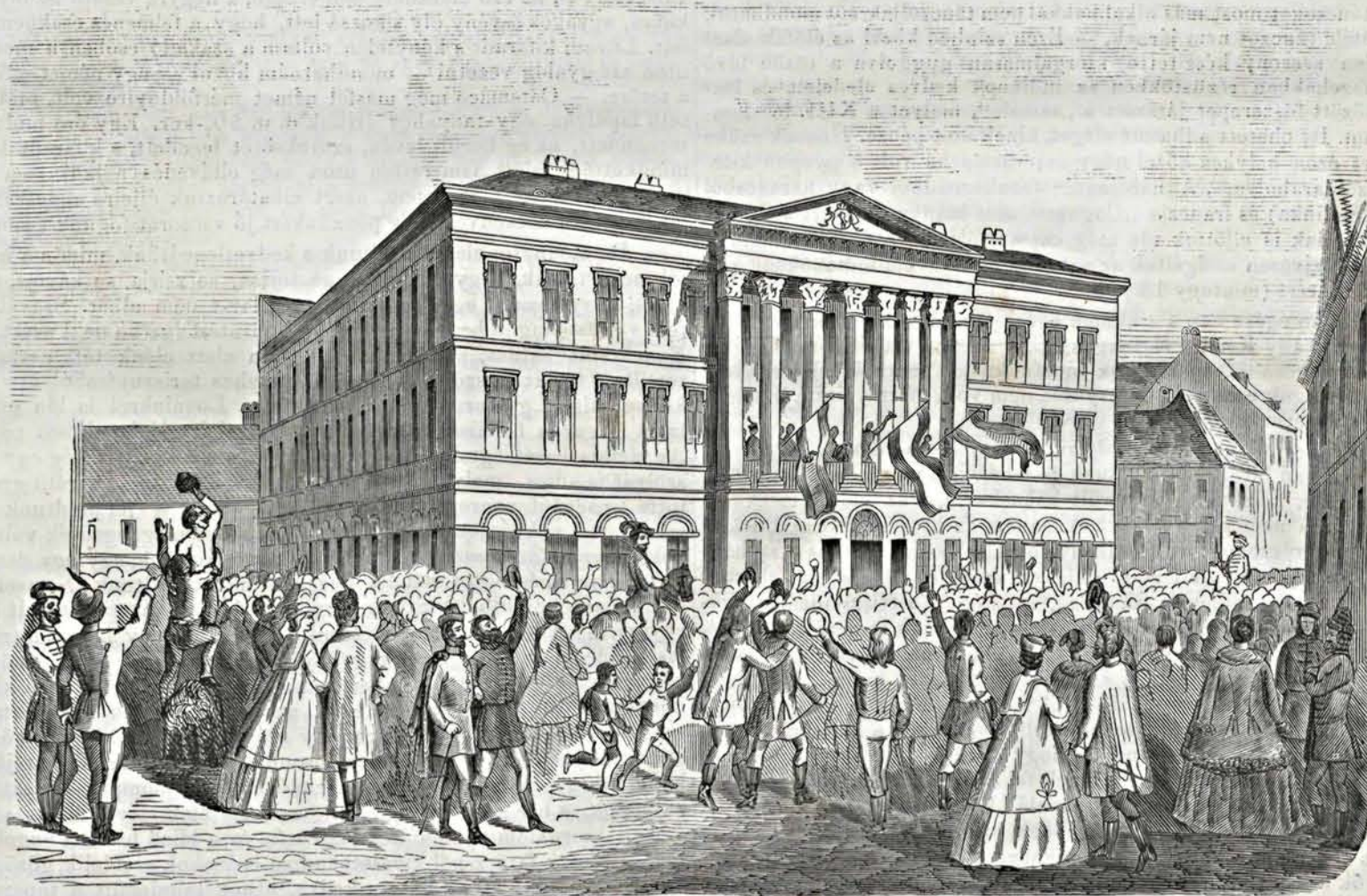
László Károly levele Amerikából.

(A Vasárnapi Ujság számára.)

XIV.

Minatilan, Mexiko, sept. 30. 1860.

Első levelemből már tudják önök, hogy a mexikói földszorosai nép ethnologiai tekintetben mikép osztatik fel: mulatságait, játékaikat, ünneplési szokásait illetőleg két osztályra lehet őket választani, u. m. eredeti indiánokra és Európából beköltözött fehérek ivadékaira. — Az indiánoknak

Pesti megyeház.

bérlett házakba vannak behelyezve, addig Magyarországon, a szabad és önálló helyhatóságok hazájában, minden megyében, a terület nagyságához képest alkalmas épületek, sőt itt-ott valóságos paloták találhatók. A Csehországból bevándorlott „Komitats-Vorstand“ rendesen meg volt lepetve, a midőn 7-8 szobás pompás szállására vezetett, s tapasztalta, hogy irományzaporító alárendeltjeinek számára egész sor termek nyílnak egymásba, a hol sivar és gyümölcstelen működéseiket folytathatják. Akadt itt-ott egy-egy magyar születésű „megyei főnök“ is; de ezekről nem tudjuk, minő lelki megelégedéssel foglalkoztak el az egykori fővagy alispáni fényes szállásokat: s ha vajjon boldogok voltak-e azon öntudatukban, hogy most egymaguk lettek meghatalmazva, azon tárgyakat elintézni, miknek megvitatása és végrehajtása egykor az összes megye szavazatképes lakosainak jogai közé tarto-

semmi mulatságaik, semmi játékaik nincsenek; ünneplési szokásaik saját-ságosak, hajdani nemzetiségükből merítvék. Az európai származásúak mulatságai s játéka: lóverseny-futtatás, kakasharcz, bika-viadal, pénzre kártyázás és koczkázás.

Ujság látás végett egyszer egy, tőlünk másfél német mérföldnyire eső faluba mentem két é.-amerikaival, hol a tiszta indián lakosok templom-ünnepet tartottak 2-3 napig. Naplemenet tájban épen akkor értünk oda, midőn a processio a templomba visszatért. A mennezet alatt kezében ezüst feszületecskét vivő szent atya előtt hét pár férfitanácsos ment, a két zenész (egy hárfás és egy gitáros) után, egyre tánczolva. Öltözetük különös volt. Mindegyik meztelen lábbal volt egy ingben s gatyában, mellüket s hátukat tarka kendő borította, némelyiknek még köténye is volt tarka kendőből, derekukat vagy viritószínű selyem öv, vagy tarka kendő övezte, fejükön korona-

*) Lásd a Vasárnapi Ujság m. évi 1., 5., 9., 22., 25., 29., 30., 34., 35., 40., számát

közletszél fogadták a felhívást, mihez később még mások is csatlakoztak, — s 123 főt irtak alá az Akadémia palotájára. Az egyes adakozók :

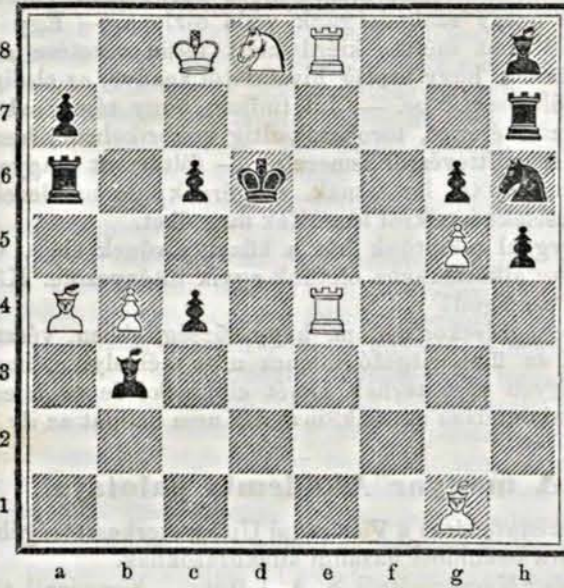
Ditz Károly uradalmi felügyelő 5 ft a tőkére, 5 ft a házra; Majerszky Izidor ispán 4 ft a tőkére, 4 ft a házra; Ardy József ispán 3 ft a tőkére, 3 ft a házra; Vlasics Mihály főrendező 1 ft a tőkére, 1 ft a házra; Gévay Antal irnok 1 ft a tőkére, 1 ft a házra; Garcisz József mérnök 3 ft a tőkére, 3 ft a házra; Garcisz Róza 2 ft a tőkére, 2 ft a házra;

Takács László ispán 3 ft a tőkére, 3 ft a házra; Pázmán Pal kasznár 4 ft a tőkére, 4 ft a házra; Piros István daruvári plebános 3 ft a tőkére, 3 ft a házra; Cekus Károly cs. kir. kerületi főnök 3 ft a tőkére, 3 ft a házra; Schnobel János erdőmester 3 ft a tőkére, 2 ft a házra; Özevgy Kusevics Mária 5 ft a tőkére, 5 ft a házra; Balogh Lajos grófgyász 3 ft a tőkére, 2 ft a házra; Fink Ferenc kasznár 5 ft a tőkére, 5 ft a házra; Fink Klaics Katalin 10 ft a tőkére, 5 ft a házra; Merk Antal kasznár 2 ft a tőkére, 2 ft a házra; Polgár József számtartó 5 ft a tőkére, 5 ft a házra.

SAKKJÁTÉK.

55-ik sz. feladvány. — Báró Meszéna István (Lessen).

Sötét.

Világos.

Világos indul s 4-ik lépésre matot mond.

A 50. számú feladvány megfejtése.

(Romby Bélától.)

- Világos. Sötét.
 1) B a 4 - c 4 d 6 - d 5
 2) H e 7 - g 8 tetszés szerint.
 3) H g 8 vagy H h 3

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fulöp József. — Lessen: Báró Meszéna István. — Uj-Becsen: Cselkó György. — Mooron: Radványer Vilmos. — Poroszlón: Nyilas Alajos. — Badrog-Keresztúron: Skvór Antal. — Jánosiban: Keszler István. — Rozgonyban: K. Gy. — Pesten: Hruduska József. — Székes-Fehérvárott: Fabrici István. — Galsán: Sass Lajos. — Kis-Kürtösn: Csemiczky Károly. — Bécében: Gold Samu. — Maros-Vásárhelyt: Dósa Gábor. — Parabutyban: Rothfeld József. — Simongáthon: ifj. Tóth János.

Rövid értesítések. Moor: R. V. Köszönettel vettük. Itéletünket a jövő számban. Bécs: G. S. Hiszruk, hogy köztöttek használható is lesz. Addig is, míg megvizsgálunk, köszönjük. — M.-Vásárhely: D. G. Itéletünket közölni fogjuk önnel. Addig is fogadjuk köszönetünket. — Parabuty: R. J. A jó kívánatot mi is viszonzozzuk. Ön megjegyzésére válaszunk az, hogy nehezet és könnyüt váltva szeretünk adni. — Simongáth: ifj. T. J. Ön ohajtását, mint fentebb válaszunkból láthatja, már régóta teljesíteni íparkodunk. — Ditró: Gyórfi Pető. Ön 49. sz. feladványunkat helyesen fejtette meg. — Less: B. M. I. E héten épen 35. megvizsgáló új feladványt kaptunk. — Nagyvárad: R. B. Önnel, s általában sakkbarátainkkal tudatjuk, hogy Willmersnek 52. számú gyönyörű feladványában a vil. Vezér g 2 helyett f 2 re állítandó.

Színházi napló.

Péntek, jan. 4. „Fenn az ernyő, nincsen kas.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Szigligeti. Nemcsak a szerző, de színházunk is meglehetősen ternót csinált e darabban, mert habár az újdonság zománca már rég lekopott is róla, még folyvást elég érdeket bir kelteni arra, hogy a színházat megtöltse. Bár minél több ily vígjátékunk volna.

Szombat, jan. 5. „A windsori vig nök.“ Vig opera 4 felv. Zenéjét szerző Nicolai Otto.

Vasárnap, jan. 6. „Eljegyzés lámpafényénél.“ Operette 1 felv. Offenbachtól. Ezzel együtt adatott a „Színész“ című kis francia vígjáték.

Hétfő, jan. 7. „Bánk bán.“ Eredeti szomorujáték 5 felv. Irta Katona József. A ki e darabot könyvből ismeri, megöcönkítés nélkül, az ha a színpadon látta, aligha ráismert a legjeles magyar drámára. A rendőrség olyan kegyes volt, hogy egész jeleneteket kivöröséskrértázott belőle, a melyekről gondolta, hogy a magyarok szája izére valók. Most, miután a viszonyok tetemesen megváltoztak, jól esik, e darabot hiebben előadva látni. — A czimszerepet Egresy játszta, a darabhoz méltó művészettel, kiván az est dicőségében osztozkodott Munkácsy. F.-né is, mint Melinda. Szathmáry L.-nének meg kell adni, hogy nagyon jó — „mama.“ Rónaihoz (Petur bán) a peleskei nótárius szavaival szólunk: „moderálja magát, uram öcsém.“

Kedd, jan. 8. „A kunok.“ Eredeti opera 4 felvonásban. Zenéje Császár Györgygtől.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

Szerda, jan. 9. „Egy királyné.“ Eredeti történeti dráma 4 felv. Irta Tóth Kálmán.

Csütörtök, jan. 10. Lendvainé javára, új szereposztással először „Országgyűlési szállás.“ Eredeti vígjáték, 4 felv. Irta Vahot Imre.

Szerkesztői mondanivaló.

5458. Guta. K. L. Csak elkésett, de elég jókor jó. A „sokaság“ okozta, egyeb semmi. Viszontlátásig!

5459. Zalamegy. B. S. Igaz, hogy kissé szabadabban gondolkodhatunk s irhatunk most, de azért még sem kellene a hírlapot arra használni, hogy egyes alá rendelt volt hivatalnok bűneit regisztráljuk. Még az ily utólagos denuncziatióknak sem vagyunk barátai. Lesz hatóság, mely itélni fogja.

5460. Nagy-Pacal. T. K. Az újabb felső rendeletek ön levelének közlését, reméljük, feleslegessé tették.

5461. A Petőfi eletere, halálára, születésére vonatkozó közlemények íróit kérjük, legyenek egy kis türelemmel. A mint tárgyhalmazunk engedi, egymásután közlendjük a közölni valókat. Akarjuk, hogy minden tanu kihallgattassék, ha látszólag esekély volna is vallomása. Ez apró részletekből alakuland majd az érdekes kép, melyet kerestünk, s melyet a ma elő nemrédek bugalmának fog köszönetni az utókor. Az egyik közlőt, györmegyei K. B. helység t. lelkesét biztositjuk aziránt, hogy levelének tartalma miatt legkisebb baj sem érheti; de még egyszer kérjük, tegye szívéré a kezét, s valja meg, nem lehet-e, hogy esalódott a személyben? Leghatározottabb nyilatkozata daczára mi azt hiszük, hogy nagy tévedés van a dologban. Csak erre nézve kérünk tőle egy rövid levelkét.

5462. N.-Szalonta. Többeknek, mindkét oldalról. A kiadandó cikkek ügyében egymást érik a levelek mindkét párt embereitől, hol több, hol kevesebb aláírással. Mennél mélyebben látunk bele ez ügybe, azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy itt nem annyira ügyek, mint inkább személyek és magániszervetély forognak szóban. Ezekhez pedig semmi közünk; azért határozottan kinyilatkoztatjuk, hogy e tárgyban lapunkban semmiféle cikknek helyet nem adunk — s a már kiszedett cikket is megsemmisítjük. A V. U. megtette, a mit tőle jogosan kívánni lehetett; egy támadásra kiadott egy védelmet; a többi szószaporítás, idővesztetés volna. Mindkét pártnak fennmarad a hírdetésük tere, hol az illető díjért mindenkinek kész szolgálatára áll kiadó-hivatalunk. Kérjük, muljék el tőlünk e pohár — és álljon be ott az eltávozott egyetértés!

5463. Pest. Szamosfalvi V. Az ajánlatot szívesen vesszük; mutatványt kérünk, hogy bővebb véleményt mondhasunk.

5464. Sz.-Keresztúr. L. J. Magánlevelben.

5465. Szatmár. Kultárs Mihály. Azt kellene tudnunk, a kérdéses összegek kihez küldtetek: valamely szerkesztőséghez, vagy egyenesen az Akadémia pénztárába? Mi csak azon adakozási összegeket győzzük közzétenni, melyek egyenesen hozzánk küldtetek. Az Akademiához küldött adakozások jegyzéke — bár kissé később — de végre mégis megszokott jelenni. Tessék ott sürgetni; ön kívánsága jogos és méltányos.

5466. Belszöveze. M. J. A serfőzsi ügyben semmi felvilágosítással nem szolgálhatunk. A lapok előfizetési díja következő: M. Sajtó és Vas. Ujság együtt félve 10 ft., Növilág és Polit. Ujdons. együtt félve 5 ft. — Mikép tévedtek önhoz a B.-P. Hirlap és Sürgöny okt. — novemberi számai? nem tudjuk. Mi nem küldtük s ama lap más nyomdában készül.

5467. Losonc. K. J. Naptárban nem jelent meg az arckép. Kereszük.

5468. Csepa. Ajtay János. A pénz nem érkezett kezünkhöz. A V. U. m. évi utolsó számában a Széchenyi-szoborra hozánk beküldött adakozások összes jegyzékét közöltük. A szóban forgó urnak nyugtával kell birnia arról, kinek, hol s mikor adta át az összeget. Kérjük a nyugta másolatát.

5469. Tót-Komlos. Az „Ohlas“ és „Zalm“ elkésett, s az első nem is jobb annál, a mit mi közöltünk. Megértik ezt bizonyosan ott is, melynek még azon előnye is van, hogy metruma az eredetivel megegyező s eszerint ugyanazon dallamra énekelhető.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-naptár		Izraelit. naptár	Hold-naptár	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
Január			Jan. (6)		Sebat		
13 Vasár.	F I Veronika	F I Vidor	1 A (1861)	7 45	4 33	1	8 54
14 Hétfő	Bódog (Felix)	Ildefonz	2 Silvester	7 44	4 35	2 Dávid	9 12
15 Kedd	Pál első rem.	Mór	3 Malahias	7 44	4 36	3 Eleaz.	9 29
16 Szerda	Marczal p. v.	Géza	4 70 tanitv.	7 43	4 37	4	9 46
17 Csütörtök	Antal rem.	Leonilla	5 Theophan	7 42	4 39	5 Illés	10 1
18 Péntek	Péter-róm.-sz.	Piroska	6 Eppihan	7 41	4 40	6	10 19
19 Szomb.	Kan Mártha	Sára	7 Ker. Ján.	7 41	4 42	7 18. S.	10 41

Holdnegyed: ☾ Első negyed 19-én 5 óra 16 perczkor reggel.

TARTALOM.

Hajnki Pál (arckép). — Hogy is volt csak? Szász Gerő. — Pontok Magyarország multjából (folyt.) — A pesti békeintézők buzogánya (rajzokkal). — Gérard Gyula (arckép). — A megyeház Pesten (képpel). — László Károly levelei Amerikából XIV. — Tárház: Bécsi levél. Új év napja Csornán. — Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közlekedés. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Levelezés. A magyar Akadémia palotája. Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrtben 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félve 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. új pénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félve 10 ft., évnegyedre 5 ft. új pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Klauzál Gábor.

(Született 1804. november 18-án.)

Nem lehet nagyobb jutalma az igaz hazafinak, mint a jók emlékezete és hálája. S nem hiszem, hogy volna, mi több kint okoz a szívnek, mint, ha már életében elfelejtik azok, kikért magát feláldozá.

S Klauzál feláldozta magát a hazáért. Nem rohant érte Curtiusként az égő tűzbe, de a honszerelmeltartán égette el — nem kezét mint Mucius Scevola, hanem — szívét.

Klauzál rég elvonult a világtól. De képeink köztünk a helyemindörökké. Nagyaink pantheonában és sziveinkben egyaránt meg kell azt őriznünk . . .

Klauzál Gábor, öcsese a nemeslelkű és lángszellemű Klauzál Imrének, Magyarországnak egyik legműveltebb gazdájának, Pesten született és tanult, s csak e napokban olvassuk, hogy már gyermekkorában kivált fényes tehetségével társai fölött, s az iskolai névsorban mint első eminsen fordul elő.

A közpályára Csongrád-megyében lépett, hol, 1824-ben letett ügyvédi vizsgálatát, mint tisztelbeli aljegyző kezdé meg működését, s oly sikerrel, hogy egy év mulva már törvényszéki ülnökké neveztetett. — Három év után pedig a legjelesebb hazafiak polgári koszoruját nyújtá neki Csongrád, megválasztván őt országgyűlési követvé, mit azonban a gyöngé ifju, betegeskedése miatt még akkor nem fogadhatott el, hanem az országos összeírással foglalkozó biztosok közé lépett, egy év mulva pedig nádori biztos lett Deák Antallal Horvátországban. — Ily egymást éró kitüntetés elég bi-

zonyság volna Klauzál fényes tehetségei mellett, azonban, legilőbb helyén s legragyogóbban az országgyűléseken látjuk azokat tündöklenni.

Az 1833/36., 1839/40., 1843/44-diki országgyűlések egyik legfénylőbb vezércsillaga Klauzál volt. Ő volt az ellenzék leglelkesebb, legékesenszólóbb tolmácsa, ki — mint egy életirója mondja — minden haladási s ellenzéki kérdésben, meleg és kimerítő szónoklatokat tartott, s a sérelmi politika lélekfárasztó harcaiban hősiesség és fáradsátlanul küzdött. — Szerettem volna beszédeiből valamelyiket felmutatni, hogy lássátok azon elemző, alkotó és következtető tehetséget, azon mély belátást és alapos tanulmányt, mely gazdag eszmefforrásairól ép úgy tanuskodik, mint éles értelméről; — hogy láttátok volna azt a lélekemelkedettséget, mely csak a legtisztábban érző kebleknek szokott sajátja lenni; — hogy láttátok volna azt a gyermekded tiszta kedélyt, melyen át a szív fenekére lát az ember. De nem tudnék választást tenni annyi jeles szónoklata közt. Az ő beszédei a magyar parlamentararis ékes-szólás legszebb példányai. S hogy azok egyszersmind a leghatásosabbak is legyenek: megadá neki a természet midazt, mi csak e tekintetben kívánni való lehet. Rokonszenvet gerjesztő szelid arca, szólás nélkül is megnyerte a hallgatót; s ha ajkai megnyitak: bánatos hangja, mint a szélnek kitett aeolhárfaé, felkölté a szívben mindazt, a mit részvétnek és fájdalomnak neveznek, s átérezteté velünk mindazon kint, mely az ő nemesen érző keblét a haza sebei fölött eltölté.

Szónoklatának hatásá-

KLAUZÁL GÁBOR.